

4. PREVENTIVNI PROGRAMI

4.2. PRESEJALNI PROGRAMI

4.2.3. DORA

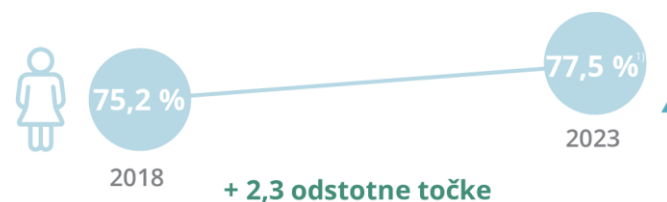
DORA je organiziran populacijski presejalni program zgodnjega odkrivanja raka dojk za ženske v starosti od 50 do 69 let. Ženske ciljne skupine so v okviru programa vsaki dve leti vabljenе na presejalno mamografijo, katere namen je odkriti zgodnje, še netipne rakave spremembe.

Nosilec programa je Onkološki inštitut Ljubljana. Presejalni program DORA je od decembra 2017 vzpostavljen na območju celotne Slovenije.

Program DORA je državni presejalni program za raka dojk, ki je po pojavnosti najpogostejši rak pri ženskah. Namen programa je zgodnje odkrivanje in tako zmanjševanje umrljivosti zaradi raka dojk. Presejalna metoda je rentgensko slikanje - mamografija, na katero so vabljenе ženske v Sloveniji v starosti od 50. do 69. leta. Čeprav začetek presejalnega programa DORA beležimo v letu 2008, pa se je ozemeljska pokritost oz. vključenost v program razvijala postopoma. Program DORA je od leta 2017 dostopen v vseh slovenskih regijah.

V presejalnem programu spremljamo udeležbo, to je kazalnik, ki predstavlja odstotek žensk, ki so opravile presejalno mamografijo, izmed vseh, ki so bile v določenem obdobju vabljenе na to preiskavo.

4.2.3. Slika 1: **Udeležba¹⁾ v programu DORA, Slovenija 2018–2023**

¹⁾ Udeležba na dan 14. 11. 2024.

Viri: Onkološki inštitut Ljubljana, Državni presejalni program za raka dojk DORA.

DORA 2023

146.133 vabljenih žensk

114.175 presejalnih mamografij

3.357 žensk povabljenih na nadaljnjo obravnavo

Udeležba Slovenija: **77,5 %**
na dan 14.11.2024

Program DORA poteka:

13 stacionarnih presejalnih centrov

3 dislocirani presejalni centri

3 mobilne presejalne enote

2 presejalno-diagnostična centra

22 digitalnih mamografskih aparatov

RAK DOJK

- **620** novih primerov
- **80 %** omejenih na dojko
- **5.518** odkritih od začetka programa DORA

Stopnja odkrivanja rakov dojk (na 1.000 slikanih žensk)

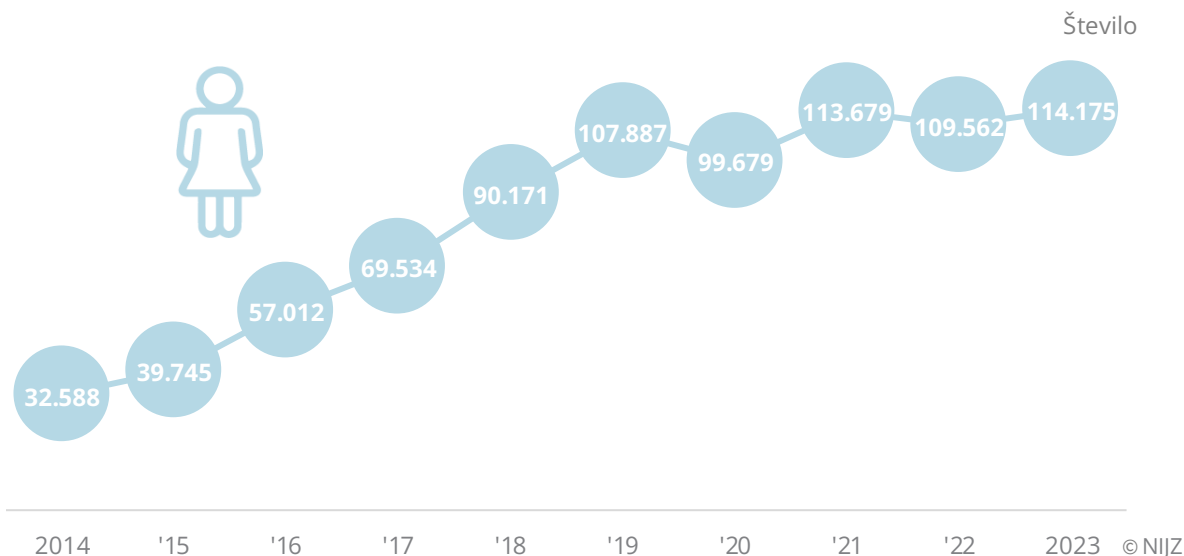
Med ženskami, ki opravijo prvo mamografsko slikanje v DORI, odkrijejo **7 do 8** rakov dojk.

Nadaljnji presejalni krogi: odkrijejo **4 do 5** rakov dojk.

- Skrb za kakovost storitev.
- Multidisciplinarne odločitve (pri odčitavanju, po nadaljnjih obravnavah, po operacijah).

4.2.3. Slika 2: **Slikane ženske v programu DORA, Slovenija, 2014–2023**

Ženske ustrezne starosti so aktivno vabljeni na mamografsko slikanje na 22 mamografov po Sloveniji. Število slikanih žensk oziroma opravljenih mamografij v presejalnem programu je od začetka programa postopoma naraščalo s širitvijo presejalnega programa v vse regije Slovenije. Od leta 2019 dalje letno v programu DORA opravijo okoli 110.000 presejalnih mamografij.

V letu 2023 je bilo v programu DORA opravljenih 114.175 presejalnih mamografij.

Viri: Onkološki inštitut Ljubljana, Državni presejalni program za raka dojk DORA, Letno poročilo 2023.

4.2.3. Tabela 1: **Ženske z rakom dojk, odkritim v programu DORA, Slovenija, 2008–2023**

Število	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	SKUPAJ
Ženske z odkritim rakom dojk	13	28	79	143	201	163	187	249	372	436	544	625	600	668	590	620	5.518

Viri: Onkološki inštitut Ljubljana, Državni presejalni program za raka dojk DORA, Letno poročilo 2023.

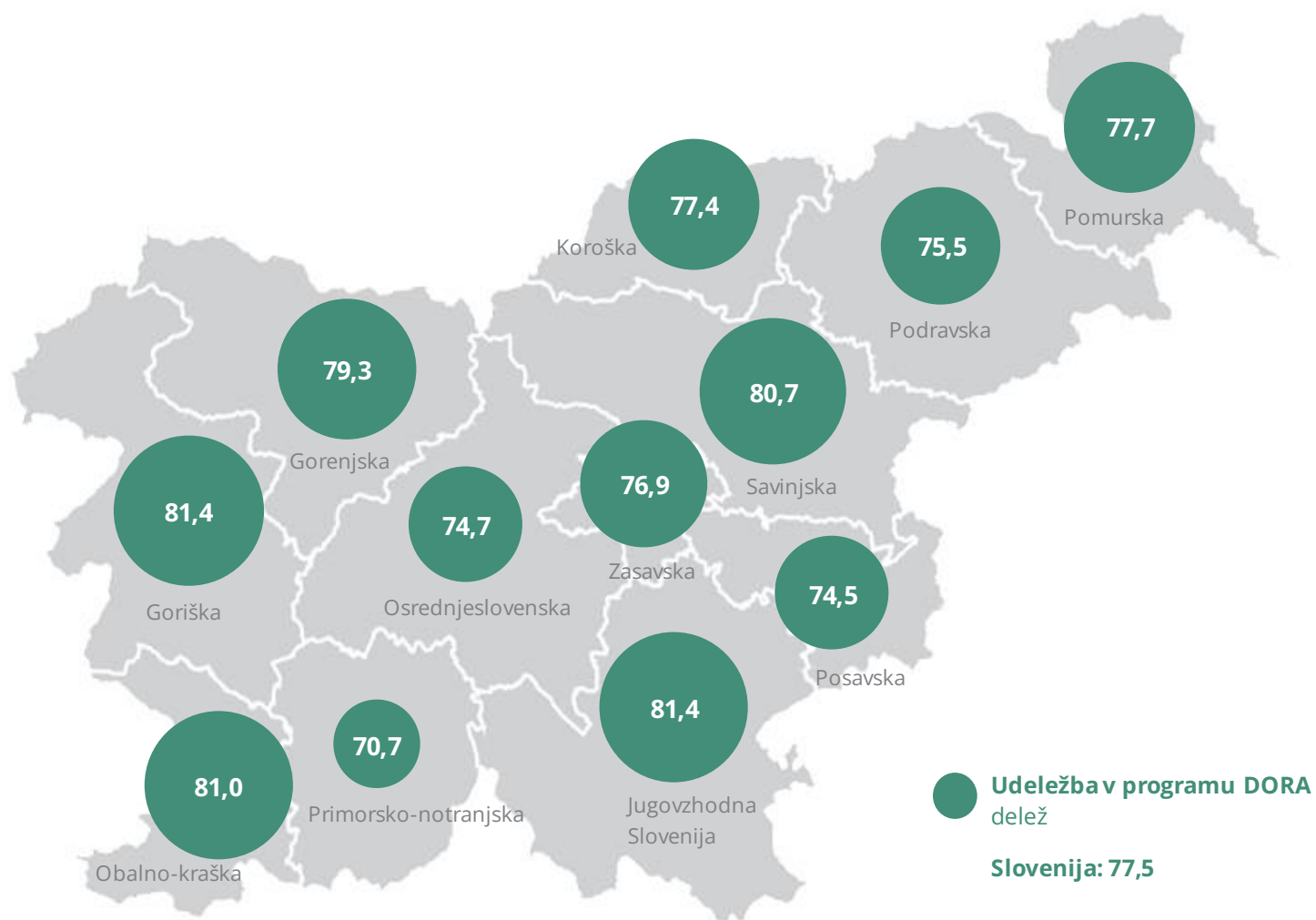
Od začetka do zadnjega poročanega leta 2023 je bil v okviru presejalnega programa DORA rak dojk odkrit pri 5.518 ženskah.

S presejanjem želimo odkriti rakave spremembe čim bolj zgodaj.
V programu DORA je 40 % odkritih invazivnih rakov zelo majhnih (enakih ali manjših kot 10 mm).

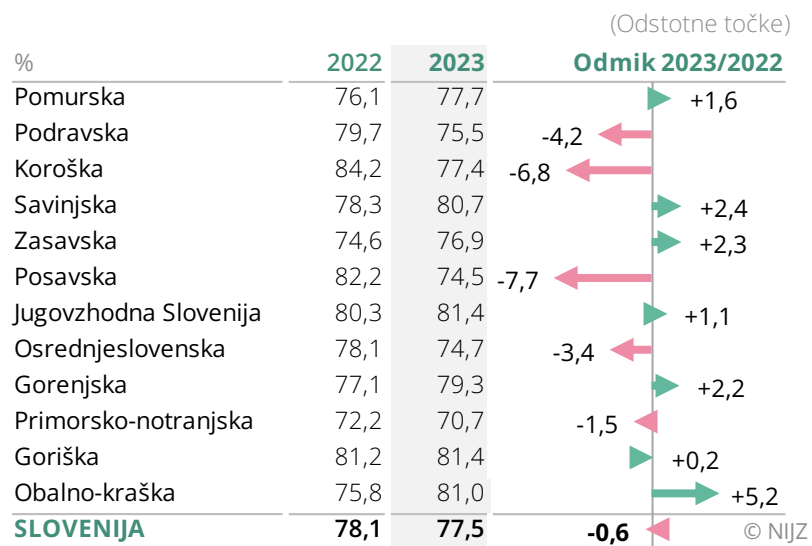

REGIONALNE PRIMERJAVE

4.2.3. Slika 3: **Udeležba v programu DORA** po statističnih regijah, Slovenija, 2023

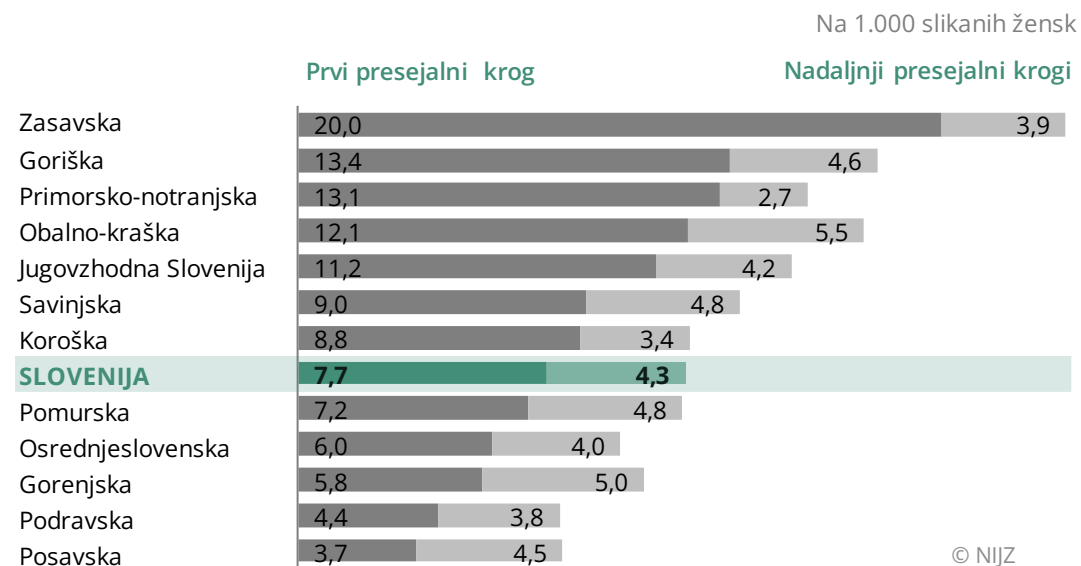
Viri: Onkološki inštitut Ljubljana, Državni presejalni program za raka dojk DORA, 14. 11. 2024.

4.2.3. Slika 4: **Udeležba v programu DORA** po statističnih regijah, Slovenija, 2023 in odmik od leta 2022

Da je presejalni program učinkovit, je potrebno, da se ga udeleži **vsaj 70 %** ciljne populacije, kot to predpisujejo evropske smernice. **V letu 2023 so predpisano vrednost dosegli v vseh slovenskih statističnih regijah.**

Udeležba v programu za celotno Slovenijo je bila **77,5** odstotna.

Viri: Onkološki inštitut Ljubljana, Državni presejalni program za raka dojk DORA, 14. 11. 2024.

4.2.3. Slika 5: Stopnja odkrivanja raka dojk, odkritega v programu DORA, po statističnih regijah in po presejalnih krogih, Slovenija, 2023¹⁾

¹⁾ Zaradi malega vzorca (majhno število slikanih žensk in odkritih rakov v regiji) je stopnja odkrivanja raka dojk v nekaterih regijah lahko nereprezentativna (npr. Zasavska).

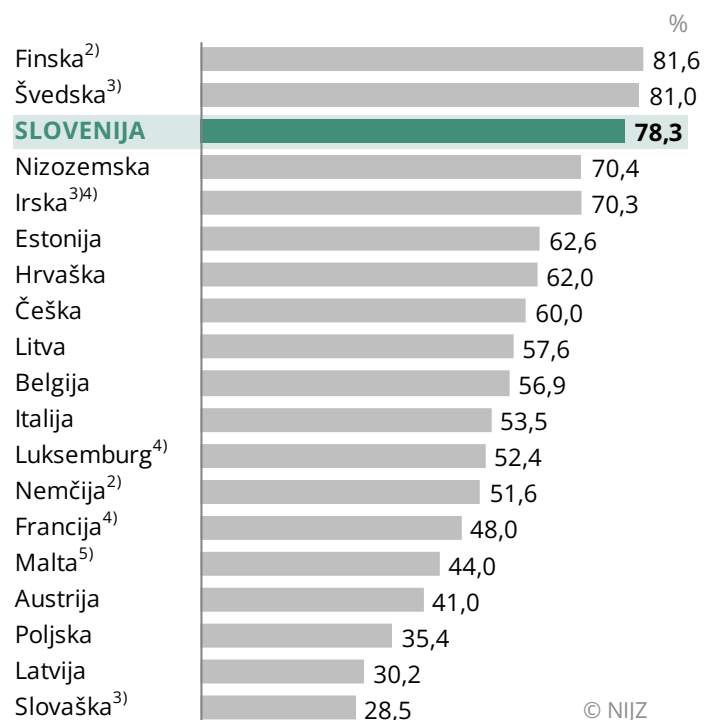
Viri: Onkološki inštitut Ljubljana, Državni presejalni program za raka dojk DORA, 5. 2. 2025.

Pri sedmih oz. osmih od 1.000 žensk, ki so se udeležile mamografskega slikanja v okviru presejalnega programa DORA v letu 2023, **je bil odkrit rak dojk v prvem krogu presejanja**, pri štirih oz. petih od 1.000 pa v vseh nadaljnjih krogih.

MEDNARODNE PRIMERJAVE

4.2.3. Slika 6: **Udeležba žensk v presejalnih programih za raka dojk¹⁾**, Slovenija in nekatere države EU, 2022

© NIJZ

Presejalni programi v različnih državah Evropske unije ne potekajo popolnoma enako, zato podatkov o njih ne moremo povsem neposredno primerjati.

Okvirna primerjava držav z uradno objavljenimi podatki kaže, da je **udeležba žensk v presejalnem programu v Sloveniji med največjimi v EU.**

¹⁾ Izvajanje presejalnega programa za raka dojk se med državami razlikuje, prikazani podatki ne upoštevajo specifičnosti programa posamezne države.

²⁾ Ocenjena vrednost.

³⁾ Razlikovanje v metodologiji.

⁴⁾ Začasna vrednost.

⁵⁾ Prelom v časovni vrsti.

DEFINICIJE

NAZIV	OKRAJŠAVA	DEFINICIJA	DODATNA POJASNILA	ANGL. IZRAZ
Državni presejalni program za raka dojk DORA	DORA	Informacije in obvestila o programu se nahajajo na spletnih straneh presejalnega programa DORA (http://dora.onko-i.si/) oziroma Onkološkega inštituta (http://www.onko-i.si).		Slovenian breast cancer screening programme DORA
Mamografija		Mamografija je slikanje dojk z rentgenskimi žarki. Je najzanesljivejša in najnatančnejša metoda za ugotavljanje začetnih rakavih sprememb dojk v presejani starostni skupini.		Mammography
Organizirani populacijski presejalni program		Organizirani presejalni program pomeni vrsto organiziranih aktivnosti, ki zagotavljajo zadostno udeležbo ciljne skupine prebivalcev (praviloma z osebnimi vabili) ter zagotavljajo in nadzirajo kakovost vseh postopkov, od presejanja prek zdravljenja v presejanju odkritih sprememb do spremljanja kratkoročnih in dolgoročnih kazalnikov učinkovitosti programa.	Namen organiziranih presejalnih programov je zmanjšanje umrljivosti, zgodnejše odkrivanje bolezni (kar za osebo pomeni boljšo kakovost življenja) in odkrivanje predstopenj bolezni (kar zmanjša zbolewnost za določeno boleznijo).	Organised population-based screening program
Presejanje		Presejanje pomeni pregledovanje navidezno zdravih ljudi s preprosto preiskavo ali testom, da bi med njimi odkrili tiste s predstopnjo ali z začetno obliko iskane bolezni, ki sama po sebi še ne povzroča kliničnih težav.		Screening
Udeležba		Udeležbo v programu DORA merimo kot odstotek vabljenih žensk v določenem obdobju, ki so se kadarkoli za ta krog vabljenja udeležile presejalnega slikanja.		Participation rate

SEZNAM SLIK

4.2.3. Slika 1: Udeležba v programu DORA , Slovenija 2018–2023.....	2
4.2.3. Slika 2: Slikane ženske v programu DORA , Slovenija, 2014–2023.....	4
4.2.3. Slika 3: Udeležba v programu DORA po statističnih regijah, Slovenija, 2023.....	5
4.2.3. Slika 4: Udeležba v programu DORA po statističnih regijah, Slovenija, 2023 in odmik od leta 2022.....	6
4.2.3. Slika 5: Stopnja odkrivanja raka dojk, odkritega v programu DORA , po statističnih regijah in po presejalnih krogih, Slovenija, 2023 ¹⁾	7
4.2.3. Slika 6: Udeležba žensk v presejalnih programih za raka dojk¹⁾ , Slovenija in nekatere države EU, 2022.....	8

SEZNAM TABEL

4.2.3. Tabela 1: Ženske z rakom dojk , odkritim v programu DORA, Slovenija, 2008–2023.....	4
---	---